

Præstegaarden, at der kan holdes 2 Heste og 6 Køer. Det kan være nødvendigt paa Steder, hvor det vil være vanskeligt for Præsterne at faa den fornødne Kørsel eller den fornødne Mælk. Men hvor Præstegaardene f. Eks. ligge i en større By, hvor der er Mejeri, og hvor det vil være let nok at faa afforderet om Kørsel, tør man maaske ogsaa gaa ud fra, at Præsten hellere vil undvære Jorden, naar han faar en passende Godtgørelse for Afavnet deraf, saaledes at han paa anden Maade kan skaffe sig Kørsel og Mælk. Man vil i § 16 finde Forslag til en anden Kommission, der nærmere vil have at tage under Overvejelse, hvorledes Afhændelsen af Jorderne til Kommunerne bør foregaa, til hvilke Priser o. s. v. Jeg tror — saaledes som det vil være Dem bekendt gennem de Forslag, der ere fremkomne fra min ærede Medforslagsstiller og mig gennem et Par Aar — at det vil have sin store Betydning for de smaa i Samsundet ude paa Landet, om man kunde give dem Udgang til at faa et Stykke Jord og derved enten en større Have eller en mindre Jordlod. Det har været fremdraget her saa tit, hvor uheldigt det er, at Arbejderne fra Landet, loffede af de mere gylndne Udsigter i Byerne, vandre fra Landet ind til Byerne og der som oftest kun møde Skuffelse i de Forhold, som have set saa glimrende ud for dem. Til givne Tider kan Arbejdslønnen være betydelig større i Byerne, men der er ogsaa der, hvor der er samlet en større Arbejds-kraft, større Fare for Arbejdsløshed, saaledes at er der større Fordel til givne Tider, er man ogsaa udfat for at tabe den til andre Tider. Det viser sig i Virkeligheden ogsaa, at de Arbejdere, der vandre ind til Byerne, leve ikke nær saa roligt og sikkert betrygget et Liv som de, der have deres ordentlige og gode Udkomme paa Landet. Man tager ikke altid i Betragtning de Udgifter, der følge med baade til Skole og til at holde Børnene, thi det er jo i det hele kostbarere at leve i Byerne end paa Landet — alt det tager den simple Arbejder ikke i Betragtning, men han tænker kun paa den noget større Løn, der til Tider bydes i Byerne, og som har sin Grund i den store Bestyttelse, vi have for en Del af vor Industri. Kunde man derimod gennem vor Lovgivning skaffe saadanne Aaar til Veje paa Landet, at man fik mere Lyst til at bo paa Landet og blive ved det stadige Arbejde der, tror jeg, der vilde være meget bundet derved, ikke alene for Landet, men ogsaa for Byerne. Thi for Byerne er det ikke heldigt, at denne stærke Indvandring af Arbejds-kraft finder Sted; det for-

højer efterhaanden deres Skolevæsensudgifter, deres Fattigvæsensudgifter og bebyrder i det hele Kjøbstadkommunen betydeligt. Og for Landet er det endnu værre, fordi man der ofte savner Arbejds-kraft til den indgaaende Driftsmaade, som nu maa anvendes overalt i Landet, naar det skal kunne tænkes at betale sig. Vi fremkomme derfor med disse Forslag, idet jeg antager, at naar Præstegaardsjorderne kunne stilles til Disposition, ville de maaske ogsaa gennem Salg og Magelæg kunne forandres saaledes, at Lodderne komme til at ligge paa heldige og bekvemme Steder omkring i Kommunerne saaledes, at Smaafolk virkelig kunne faa Gavn af dem, og at de kunne bidrage til at skabe hyggelige Hjem paa Landet. I Haab om, at det høje Ting og den høje Regering ville finde, at disse Formaal fuldstændig godtgøre, at man har taget denne Sag frem til Overvejelse, og berettiger os Forslagsstillere til at fremstille disse Spørgsmaal i Lovforslag her for det høje Ting, vil jeg henstille Sagen til Tingets gunstige Overvejelse og skal forbeholde mig nærmere Udtalelse overfor, hvad der senere maatte fremkomme.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Goss): Dette Lovforslag er jo i sit Indhold og sine Hovedbestemmelser temmelig enslydende med de Lovforslag, som gentagne Gange have været bragte frem fra privat Side i dette Ting ogsaa i de senere Aar. Naar det nu fremkommer paa ny, er jeg berettiget til deri at lægge et Spørgsmaal til mig, om jeg vil yde min Medvirksomhed til, at et Forslag som dette bliver gennemført og bliver til Lov. Det Spørgsmaal maa jeg bevare benægtende; jeg vil ikke kunne yde min Medvirksomhed til, at et Lovforslag af dette Indhold bliver til Lov. Dertil afviger det for stærkt fra, hvad der i den lange Række, i hvilken Regeringen har fremsat Lovforslag om dette Emne, har været optaget i Regeringslovsforslagene, og for stærkt fra, hvad der, da det andet Ting sidste Gang udtalte sig om denne Sag — nemlig i Samlingen 1875—76 — blev vedtaget af det andet Ting, og jeg tror ogsaa at maatte udtale, at en Lov af dette Indhold heller ikke vil kunne siges at være til Gavn enten for Geistligheden eller for Kirken eller Menigheden i Almindelighed. Dertil vilde efter mit Skøn dets Konsekvenser eller dets Indhold medføre alt for vidtgaaende og alt for indgribende Forandringer i de økonomiske Forhold, under hvilke ikke blot Geistligheden, men ogsaa Kirken hidtil er stillet, og jeg antager heller ikke — det er naturligvis kun et Skøn — at det andet